

Vergaderjaar 1985–1986

19441**Wijziging van de Algemene militaire pensioenwet
(Wet invoering franchisesysteem militaire
pensioenen)****Nr. 3****MEMORIE VAN TOELICHTING****ARTIKEL I****1. Inleiding**

Aanvankelijk lag het in de bedoeling de regeling van het franchise-systeem voor de militaire pensioenen te combineren met de overeenkomstige regeling voor burger- en spoorwegambtenaren.

Zulks was echter binnen de beschikbare tijd niet te realiseren. Dit vond zijn oorzaak enerzijds in de complexiteit van de militaire pensioenmaterie en -wetgeving en de problemen rond de inpassing van de diverse, van de burgerlijke pensioenen afwijkende, militaire pensioensoorten in het voor ogen staande franchise-systeem; anderzijds in het spoedeisende karakter van de voor de burger- en spoorwegambtenaren te treffen maatregelen.

Tegen deze achtergrond werd in overleg met de Minister van Binnenlandse Zaken besloten de voortgang van het voorstel van wet tot invoering van een franchise-systeem voor de burgerlijke en spoorwegpensioenen niet te vertragen, maar het militair gedeelte in een later stadium, zo mogelijk vóór de toezending van het ontwerp van wet aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, in bedoeld wetsvoorstel te integreren. Vanwege de specifieke vragen die het militaire gedeelte wellicht nog zou kunnen oproepen en het belang van een snelle behandeling van het ontwerp voor burger- en spoorwegambtenaren is nadien besloten tot de indiening van een geheel zelfstandig wetsontwerp ten behoeve van het militaire overheidspersoneel. Aangezien volledige doorvoering van deze afsplitsing tot talrijke doublures in de toelichting zou leiden, is om praktische redenen in dit wetsvoorstel gekozen voor het zoveel mogelijk verwijzen naar het bij Koninklijke Boodschap van 19 november 1985 aan de Tweede Kamer aangeboden voorstel van Wet houdende wijziging van de Algemene burgerlijke pensioenwet en de Spoorwegpensioenwet (Wet invoering franchise-systeem, Tweede Kamer, vergaderjaar 1985–1986, 19 309, nrs. 1–3).

Primair geldt dit voor het algemeen gedeelte van de toelichting, dat als het ware in dit voorstel moet worden geacht te zijn opgenomen, voorts ook voor de toelichting behorende bij overeenkomstige wijzigingen. Een dergelijke verwijzing is telkens uitdrukkelijk aangegeven.

2. Franchise-systeem/militaire pensioenen

2.1. Algemeen

De Algemene militaire pensioenwet kent verschillende soorten van pensioenvoorzieningen, welke deels overeenkomen met die, welke voor het burgeroverheidspersoneel gelden en zijn vastgelegd in de Algemene burgerlijke pensioenwet, deels een specifiek militair karakter hebben.

Het militaire personeel van de krijgsmacht kan op het stuk van de militaire pensioenvoorzieningen worden onderscheiden in:

- a. beroepsmilitairen en daarmee gelijkgestelden,
- b. dienstplichtigen en militairen, die op grond van de Dienstplichtwet tot het reserve-personeel van de krijgsmacht behoren,
- c. militairen, die op basis van vrijwilligheid tot het reservepersoneel van de krijgsmacht behoren.

2.1.1. Beroepsmilitairen

De voorziening voor het beroepspersoneel komt in grote trekken overeen met die voor het burgeroverheidspersoneel. Voor de beroepsmilitair bestaat recht op:

- een ouderdomspensioen, ingaande op 65-jarige leeftijd,
- een pensioen uit hoofde van ziekten of gebreken, wanneer de militair daardoor ongeschikt is geworden voor de uitoefening van de militaire dienst,
- een aanvulling op dat pensioen, afhankelijk van de mate van zijn arbeidsongeschiktheid.

Daarnaast echter heeft hij recht op een invaliditeitsverhoging, indien de verwonding, ziekte of gebreken in een oorzakelijk of verergerend verband staan met de uitoefening van de militaire dienst.

De hoogte van de invaliditeitsverhoging wordt bepaald door de mate, waarin de militair als gevolg van de bedoelde verwonding, ziekte of gebreken geacht moet worden invalide te zijn.

Bovendien bestaat in bijzondere gevallen, zoals in geval van amputatie of ernstige invaliditeit, recht op een bijzondere invaliditeitsverhoging van 20% of 40% van de pensioengrondslag.

Een derde afwijking van de voor de burgerambtenaren geldende pensioenregeling betreft de zogenaamde tropenverhoging, waarmee het pensioen van de beroepsmilitair kan worden verhoogd ingeval de binnen de keerkringen doorgebrachte tijd door het gestelde maximum van 40 jaren voor de pensioenberekening in aanmerking komende diensttijd, niet in het pensioenbedrag tot uitdrukking kan komen. Deze tropenverhoging bedraagt voor elk jaar, waarmee de som van de werkelijke diensttijd en de keerkringentijd de 40 jaren overschrijdt, 1% van de pensioengrondslag.

2.1.2. Dienstplichtige en reserve-militairen

Voor de tweede onder b genoemde categorie militairen bestaat alleen recht op pensioen, wanneer de verwonding, ziekten of gebreken zijn veroorzaakt of verergerd door de uitoefening van de militaire dienst, en een invaliditeit veroorzaken van ten minste 10% (invaliditeit met dienstverband). Hun pensioen is op geen enkele wijze gerelateerd aan bewezen diensttijd.

In het huidige stelsel hebben zij recht op een invaliditeitspensioen, een voor ieder geldend vast bedrag hetwelk thans f 1957 bedraagt, en daarboven recht op een invaliditeitsverhoging, afhankelijk van de mate van de invaliditeit met dienstverband.

2.1.3. Reservisten

De derde onder c genoemde categorie reserve-militairen vormt qua pensioenrecht een unieke groep.

Het bestaat voor die militairen, die na ommekomst van de verplichtingen, welke krachtens de Dienstplichtwet op hen rustten, zich vrijwillig verbonden hebben om nog gedurende een aantal jaren ter beschikking te blijven van de krijgsmacht en zo nodig, meestal voor korte tijd, in werkelijke dienst te komen.

Wanneer hij bij ontslag als zodanig voldoet aan de in artikel E 3, eerste lid, van de Algemene militaire pensioenwet gestelde voorwaarden, verkrijgt hij op 65-jarige leeftijd een pensioenrecht, dat qua karakter en pensioenopbouw niet te vergelijken is met enig ander pensioen.

Aangezien de reserve-militair als zodanig geen beroep uitoefent kan het pensioen niet gezien worden als een ouderdomsvoorziening. Het moet dan ook gezien worden als een geste ten opzichte van iemand die zich, anders dan bij wijze van beroep, gedurende lange tijd ter beschikking van de krijgsmacht heeft gesteld en bereid is geweest om, indien het dienst- of landsbelang zulks vorderde, zijn diensten te verrichten.

Zijn pensioen bestaat voor een deel uit vergelding van tijd in *werkelijke* dienst doorgebracht naar 1,75% van de pensioengrondslag per dienstjaar en voor een ander deel uit vergelding van tijd bij het reserve-personeel *niet* in werkelijke dienst doorgebracht en wel naar 4% van de grondslag.

Volledigheidshalve zij opgemerkt, dat indien ten aanzien van de reservist een invaliditeit met dienstverband wordt vastgesteld, hij recht heeft op een invaliditeitsverhoging.

Geconfronteerd met deze verscheidenheid van pensioensoorten en pensioenopbouw is onder ogen gezien de vraag of in deze gedifferentieerde militaire pensioenmaterie een franchise-systeem wel zou kunnen worden toegepast.

Immers het voorgestelde franchise-systeem voor de overheidspensioenen, waarvan de uitgangspunten in het algemeen gedeelte van deze toelichting uitvoerig zijn uiteengezet en in het voorstel tot wijziging van de Algemene burgerlijke pensioenwet meer in concreto is verwoord, gaat onder meer uit van een maximum pensioenopbouw van 70% van het eindloon bij een maximum voor pensioen geldige diensttijd van 40 jaren, van welk percentage in dat geval het volledige AOW-pensioen deel uitmaakt.

Het systeem is geheel gericht op pensioenen, welke naar diensttijd zijn berekend.

Ook ter beantwoording van de vraag, welk deel van de dienstlijn moet worden vergolden naar het huidige pensioentarief met daaraan gekoppeld het huidige inbouwstelsel en welk deel wordt vergolden op basis van het voorgestelde franchise-systeem, speelt de diensttijd een belangrijke rol.

Zoals hiervoren reeds is aangegeven kent de militaire pensioenvoorziening een grote groep pensioenen welke *niet* of niet *uitsluitend* naar diensttijd zijn berekend, namelijk de aanspraken welke een dienstplichtige of reservist, als ook de beroepsmilitair verkrijgt, in geval zijn ziekten of gebreken zijn terug te voeren op de uitoefening van de militaire dienst en te zijnen aanzien een invaliditeit met dienstverband is vastgesteld.

In deze gevallen wordt de pensioensom in feite uitsluitend bepaald door de mate van invaliditeit, omdat die som een bedrag belooft gelijk aan zoveel percent van de berekeningsgrondslag, als het invaliditeitspercentage bedraagt.

Bovendien is voor de hierbedoelde pensioenen de pensioengrens niet 70% van het eindloon, maar kan bij een invaliditeit van 100%, 100% van de berekeningsgrondslag bedragen.

Ondanks deze bezwarende factoren is na ampele overweging de conclusie gerechtvaardigd, dat mede uit een oogpunt van rechtsgelijkheid, bij vergelijkbare pensioenaanspraken van het militair en burgeroverheids-personeel, in de Algemene militaire pensioenwet een franchise-systematiek als onderdeel van de pensioenberekening moet worden geïntroduceerd.

Vergelijkbaar zijn alleen die aanspraken, welke een *beroepsmilitair* aan de Algemene militaire pensioenwet kan ontlenen en met name:

- a. een uitzicht op ouderdomspensioen, ingaande op 65-jarige leeftijd,
- b. een recht op een direct bij ontslag ingaand pensioen uit hoofde van ziekten of gebreken,
- c. een herberekening van het onder b. bedoelde pensioen op 65-jarige leeftijd door medetelling van een fictieve diensttijd, liggende tussen ontslag en 65-jarige leeftijd, afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid in die periode.

In deze gevallen zal, evenals voor de burgerambtenaar, het franchise-systeem van toepassing zijn ten aanzien van diensttijd, welke ligt na 31 december 1985.

2.2. *Franchise-systeem/invaliditeitsverhoging*

Heeft de gepensioneerde beroepsmilitair daarentegen op de eerste dag van de maand, waarin de leeftijd van 65 jaar is bereikt, naast zijn pensioen recht op een invaliditeitsverhoging, hetgeen betekent dat niet de diensttijd, maar uitsluitend de voor hem vastgestelde mate van invaliditeit de pensioensom bepaalt, dan zal in het kader van samenloop van algemeen ouderdomspensioen met militair pensioen een andere weg moeten worden gevolgd.

Voor de dienstplichtige en de reservist is *uitsluitend* de mate van invaliditeit met dienstverband bepalend voor de hoogte van het pensioen. Deze pensioenen worden *niet* naar diensttijd berekend. Anders dan de wegens medische redenen gepensioneerde beroepsmilitair, die ontslagen zijnde voor 1 januari 1986, ook na die datum nog een hogere pensioenaanspraak op 65 jaar kan opbouwen door medetelling van de zogenaamde fictieve diensttijd, is zulks voor de voor 1 januari 1986 ontslagen dienstplichtige en reservist uitgesloten, omdat zijn pensioen op geen enkele wijze aan diensttijd is gerelateerd. Met andere woorden zijn pensioenuitzichten blijven ook na het passeren van de datum 1 januari 1986 derhalve ongewijzigd.

Nu in deze gevallen geen diensttijd maatgevend kan zijn voor de beantwoording van de vraag, welke pensioenen uit hoofde van invaliditeit met dienstverband onder de werking van een franchise-systeem moeten worden gebracht, is de enige mogelijkheid om die vraag te beantwoorden door uit te gaan van het tijdstip waarop het pensioenrecht is ontstaan, namelijk de datum waarop de dienstplichtige of reservist uit de militaire dienst is ontslagen. Dit betekent dat wanneer bedoelde ontslagdatum ligt vóór 1 januari 1986, het huidige pensioenstelsel voor de belanghebbende van toepassing blijft.

Is de dienstplichtige of reservist ontslagen na 31 december 1985, dan zal voor hem het nieuwe pensioenbestel gelden. In dit verband moge nog worden opgemerkt, dat het franchise-bedrag, hetwelk zal gelden voor naar diensttijd berekende pensioenen, te weten voor een gehuwde 20/7 van het bedrag van het algemeen ouderdomspensioen, voor de hier aan de orde zijnde pensioenen niet kan gelden.

Immers het maximum bereikbare pensioen bedraagt niet 70, maar 100% van de berekeningsgrondslag. Uitgaande van het franchise-bedrag voor diensttijdspensioenen zou betekenen dat bij een invaliditeit van 100% in feite 143% van het algemeen ouderdomspensioen zou worden gekort. Daarom zal het franchise-bedrag voor pensioenen op basis van invaliditeit moeten worden gesteld op het bedrag van het algemeen ouderdomspensioen.

2.3. *Franchise-systeem/het reserve-pensioen*

Reeds eerder is een beeld gegeven van het karakter en de opbouw van het reserve-pensioen voor degenen, die zich vrijwillig verbonden hebben om tot het reserve-personeel der krijgsmacht te behoren.

Hun werkelijke dienst – de dienst onder de wapenen – welke wordt vergolden met 1,75% van de pensioengrondslag, wordt veelal gevormd door een veelvoud van korte perioden, waarin als reservist dienst onder de wapenen werd verricht. Gedurende die perioden van werkelijke dienst is de reservist geen pensioenbijdrage verschuldigd, omdat het pensioen het karakter van een ouderdomsvoorziening mist.

De tijd, niet in werkelijke dienst doorgebracht en welke wordt vergolden met 4 ‰, valt in het huidige inbouwstelsel buiten inbouw, omdat in deze situatie uiteraard niet gesteld kon worden dat hier sprake was van een gelijktijdige opbouw van een algemeen ouderdomspensioen en een (volwaardig) militair pensioen.

De werkelijke dienst werd wel voor inbouw in aanmerking genomen. Zouden deze pensioenen ook in het franchise-systeem worden ingepast, dan zou zowel de werkelijke dienst als de tijd niet in werkelijke dienst moeten worden opgesplitst in tijd voor en na 1 januari 1986.

De korte tijdvakken werkelijke dienst ná 1 januari 1986 zouden met toepassing van het franchise-systeem moeten worden vergolden en de tijd niet in werkelijke dienst naar een grondslag zonder franchise.

De pensioenberekening zou dermate versnipperd moeten worden uitgevoerd, dat dit, mede gezien het geringe financiële effect, nog nauwelijks acceptabel zou zijn.

Het komt dan ook, gelet op het karakter van het reserve-pensioen, redelijk voor om de huidige pensioenberekeningswijze en de inbouwmethodiek voor deze pensioenen te handhaven.

ARTIKELEN

ARTIKEL I

Wijziging van de Algemene militaire pensioenwet.

Onderdeel A

De verhoging van de bezoldiging van het rijkspersoneel met 10% over ten hoogste een bedrag van f 63 200 per jaar, welke per 1 juni 1985 heeft plaatsgevonden als compensatie voor de door de ambtenaren weer zelf te betalen premie AOW/AWW, zal met ingang van 1 januari 1986 deel gaan uitmaken van de pensioengrondslag, waarnaar een diensttijdspensioen wordt berekend.

Om dat te bereiken moet artikel C 2, eerste lid, onder a, met ingang van gelijke datum vervallen.

Onderdeel B, C en G

In een franchise-systeem is de toekenning van een vast pensioenbedrag, zoals dat thans ingevolge de artikelen E 3 en E 4 van de Algemene militaire pensioenwet is voorgeschreven, niet meer mogelijk. Het bedoelde bedrag, thans f 1957 per jaar, is immers noch gebonden aan in werkelijke dienst doorgebrachte tijd, noch aan de berekeningsgrondslag voor de invaliditeitsverhoging.

Voorgesteld wordt dan ook de betreffende aanspraak voor de toekomst te laten vervallen. Daarbij zij aangetekend dat, los van dit motief van technische aard, ook op het inhoudelijke tot een dergelijk voorstel zou zijn gekomen.

De toekenning van het bedoelde bedrag is namelijk slechts dan voor een rechthebbende van financieel belang indien de aanvankelijke invaliditeit met dienstverband is gedaald beneden de 10% en er van een invaliditeitsverhoging, waarop dit vaste bedrag in mindering werd gebracht, geen

sprake meer is. In die situatie is een door de militaire dienst toegebrachte schade niet of nauwelijks nog aanwijsbaar. Overigens geeft ook de Commissie pensioenproblematiek de afschaffing van dit vaste bedrag in overweging.

De in artikel F 5 neergelegde garantie voor de beroepsmilitair moet worden gezien als de tegenhanger van het hiervoor bedoelde vaste bedrag. Omdat ook die garantie bij een invaliditeit van minder dan 10% niet of nauwelijks nog steunt op een aanwijsbare schade wordt met onderdeel G eveneens de afschaffing daarvan voorgesteld.

Onderdeel D

Punt 1

De toevoeging van een tweede volzin aan het eerste lid van artikel E 7 heeft ten doel om in het kader van het franchise-systeem de uit hoofde van ziekten of gebreken gepensioneerde beroepsmilitairen, voor wat hun pensioenaanspraken bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd betreft, zoveel mogelijk onder een noemer te brengen.

Punt 2

De wijziging van het tweede lid houdt verband met de in onderdeel B en C voorgestelde wijzigingen.

Onderdeel E

1. In algemene zin moge worden verwezen naar de toelichting op artikel I, onderdeel H en G van het overeenkomstige wetsvoorstel voor de burgerambtenaren (Tweede Kamer 19 309, nr. 3).

2. Het negende lid ziet op het geval, dat de gepensioneerde beroepsmilitair bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd recht heeft op een invaliditeitsverhoging naast zijn naar diensttijd berekend pensioen.

Dit houdt in dat niet de diensttijd, maar uitsluitend de mate van invaliditeit met dienstverband bepalend is voor de hoogte van het totale pensioeninkomen.

Een berekening naar diensttijd met toepassing van het franchise-systeem kan dan niet het beoogde effect hebben en moet derhalve in deze gevallen worden uitgesloten.

Ten aanzien van bedoelde gevallen wordt een afwijkende samenloop regeling voorgesteld in onderdeel FF door opnemng van een nieuw artikel M 11. Verwezen moge worden naar de toelichting op dat onderdeel.

Onderdeel F

Zoals in het algemeen gedeelte van artikel I reeds is toegelicht, zal het pensioen van de reservist niet worden berekend met toepassing van het franchise-systeem.

Voor hem zal de huidige berekeningswijze blijven gelden naar een pensioengrondslag, waarin de 10% bezoldigingsverhoging niet zal zijn opgenomen.

Onderdeel I

Punt 1

Deze wijziging houdt verband met de wijziging van artikel E 7, eerste lid, opgenomen in onderdeel D.

Punt 5

Voor een reservist en een dienstplichtige, die is ontslagen met ingang van een datum na 31 december 1985 bestaat in geval van invaliditeit met dienstverband recht op een invaliditeitspensioen nieuwe stijl, dat wil

zeggen dat het bedrag van dat pensioen wordt gevormd door het invaliditeitspercentage x berekeningsgrondslag.

Aangezien het invaliditeitspensioen maximaal 100% van de berekeningsgrondslag kan belopen, indien de militair 100% invalide is, zal in deze gevallen het volledige algemeen ouderdomspensioen moeten deel uitmaken van dat invaliditeitspensioen.

In geval de mate van invaliditeit lager zal zijn, zal een evenredig deel van het algemeen ouderdomspensioen als onderbouw van deze militaire pensioenvoorziening moeten gelden, een deel namelijk af te leiden van het percentage van de invaliditeit met dienstverband.

Voor deze pensioenen kan echter niet worden uitgegaan van het franchise-bedrag van f 28 413 dat zal gelden voor de berekening van het pensioen op basis van dienstdtijd, omdat bij 100% invaliditeit het invaliditeitspensioen van een gehuwde gepensioneerde dan in feite zou worden verminderd met een bedrag, dat f 8524 meer is dan het bedrag van het algemeen ouderdomspensioen voor een gehuwde. Dit geldt uiteraard in gelijke mate voor lagere invaliditeitspercentages.

Daarom wordt in het zestiende lid voorgesteld het franchise-bedrag voor een invaliditeitspensioen te stellen op het bedrag van het algemeen ouderdomspensioen voor een gehuwde c.q. ongehuwde.

De overige wijzigingen in artikel F 7 vloeien voort uit de introductie van het nieuwe begrip invaliditeitspensioen.

Onderdeel J

Verwezen moge worden naar de toelichting op onderdeel L van artikel I van het overeenkomstige burgerwetsvoorstel (Tweede Kamer 19 309, nr. 3).

Onderdeel K

Eerste lid

Voor een beroepsmilitair en een reservist, die recht verkrijgt op een dienstdtijds pensioen geldt als pensioengrondslag de bezoldiging, de vakantie-uitkering en eventuele andere inkomsten en emolumenten, welke zijn genoten gedurende het jaar, voorafgaande aan de datum van zijn ontslag.

Dat betekent, dat zij die in het jaar 1986 uit de militaire dienst worden ontslagen met een direct bij ontslag ingaand pensioen wegens medische redenen, slechts een gedeelte van de bezoldigingsverhoging van 10% over ten hoogste f 63 200 in hun pensioengrondslag zien opgenomen.

In hun pensioenbedrag is dan slechts een gedeelte opgenomen van de als compensatie voor de zelf te betalen premie AOW/AWW bedoelde bezoldigingsverhoging, hetwelk uit de aard der zaak niet redelijk is.

Een overeenkomstige situatie kan zich voordoen voor de rechthebbende op een uitkering krachtens de Uitkeringswet gewezen militairen of een wachtgeld ingevolge de Militaire wachtgeldregeling 1961, die in dat jaar de pensioengerechtigde leeftijd bereikt en voor de vaststelling van zijn pensioengrondslag geacht moet worden op dat moment te zijn ontslagen. In samenhang met het voorgestelde tweede lid zou ook daar het gedeeltelijk opnemen van de pensioenverhoging van 10% tot een onredelijke uitkomst kunnen leiden.

Het eerste lid is er op gericht die onredelijke uitkomst in beide gevallen weg te nemen.

Tweede lid

Wanneer de verhoging van de bezoldiging van 10% over ten hoogste f 63 200 geheel in de pensioengrondslag van een gepensioneerde of gewezen militair is doorgewerkt, eventueel door toepassing van het eerste lid van het nieuwe artikel F 10b, zal moeten worden bepaald welk pensioen of welk pensioendeel niet naar die verhoogde pensioengrondslag mag worden berekend.

Dit geldt voor het pensioendeel, dat is berekend over tijd, welke ligt voor 1 januari 1986 en voor het pensioen van een reservist. Aangezien de zgn. tropenverhoging wordt berekend aan de hand van de voor 1 januari 1986 binnen de keerkringen doorgebrachte tijd, zal ook deze verhoging naar de verlaagde grondslag moeten worden berekend.

Het tweede lid voorziet daarin.

Derde lid

Het derde lid voorziet in het geval dat de gepensioneerde beroepsmilitair, hoewel ontslagen zijnde voor 1 januari 1986, nog fictieve diensttijd liggende na die datum krijgt toegerekend wegens de mate van zijn arbeidsongeschiktheid tussen 1 januari 1986 en het bereiken van de 65-jarige leeftijd.

Aangezien bedoelde fictieve tijd alsdan moet worden vergolden naar de maatstaf van artikel F 3, eerste lid, onder b, zal voor die vergelding moeten worden uitgegaan van de pensioengrondslag, verhoogd met 10 percent tot een maximum van f 6320.

Onderdeel L

Verwezen moge worden naar de toelichting op onderdeel I van artikel I van het overeenkomstige burgerwetsvoorstel (Tweede Kamer, 19 309, nr. 3).

Onderdeel M

Verwezen moge worden naar de toelichting op onderdeel J van artikel I van het burgerwetsvoorstel (Tweede Kamer 19 309, nr. 3).

Franchise-systeem/nabestaandenpensioenen:

ALGEMEEN

In het algemeen gedeelte van de toelichting op artikel I werd onder meer een overzicht gegeven van de gecompliceerdheid van de militaire pensioenmaterie met betrekking tot de eigen pensioenen en de mogelijkheden om voor deze pensioenen, voor zover haalbaar, te komen tot introductie van een franchise-systeem.

In het bijzonder gelden de moeilijkheden, indien in de opbouw van het militair pensioen de mate van invaliditeit met dienstverband een overheersende rol speelt.

Deze moeilijkheden doen zich in gelijke mate voor ten aanzien van die weduwen- en wezenpensioenen, die van die eigen pensioenen worden afgeleid in geval de (gepensioneerde) militair door andere oorzaken is overleden dan door de uitoefening van de militaire dienst.

Een ander aspect, dat in de burgerlijke overheidspensioenwetgeving niet voorkomt, is dat indien een militair of gepensioneerd militair overlijdt door oorzaken, die zijn terug te voeren op zijn dienstuitoefening of geacht worden daarmee in verband te staan, het weduwen- en wezenpensioen in het huidige pensioenbestel niet wordt afgeleid van een eigen pensioen, maar 5/7 c.q. 1/7 gedeelte bedraagt van de pensioen- of berekeningsgrondslag, in feite dus 5/7 1/7 deel van het pensioen, dat de overledene bij een invaliditeit met dienstverband van 100%, zou zijn toegekend.

In samenhang met hetgeen in het kader van de invoering van het franchise-systeem voor de eigen pensioenen wordt voorgesteld, leidt dit voor de toekomst noodzakelijkerwijs tot de navolgende groepen van weduwen- en wezenpensioenen:

a. het pensioen voor de weduwe en wees van de beroepsmilitair die bij het bereiken van de leeftijd van 65 jaar een uitsluitend naar diensttijd berekend pensioen zou genieten, in welk geval die pensioenen worden berekend overeenkomstig hetgeen ten aanzien van de nabestaanden van een burgerambtenaar is bepaald;

b. het pensioen voor de weduwe en wees van de beroepsmilitair, dienstplichtige of reservist die voor 1 januari 1986 met een recht op pensioen ter zake van verbandsgebreken is ontslagen, in welk geval de huidige inbouwregeling van kracht zal blijven;

c. het pensioen voor de weduwe en wees van de beroepsmilitair die na 31 december 1985 met een recht op pensioen ter zake van verbandsgebreken is ontslagen of na die datum in actieve dienst is overleden ten gevolge van met die dienst verband houdende factoren, voor welk geval de inbouwbepalingen worden vervangen door een bekortingsregeling die qua uitkomst een met het franchise-systeem vergelijkbaar resultaat biedt en

d. het pensioen voor de weduwe en wees van de reservist of dienstplichtige die na 31 december 1985 met een recht op pensioen ter zake van verbandsgebreken is ontslagen of na die datum in actieve dienst is overleden ten gevolge van met die dienst verband houdende factoren, voor welk geval de inbouwbepalingen vervallen in verband met de toepassing van de bijzondere, aan de berekening naar invaliditeitspercentages aangepaste, franchiseregeling.

Voor een nadere uitwerking moge worden verwezen naar de artikelsgewijze toelichting:

Onderdeel N

Punt 1

In het eerste lid van artikel H 1 wordt het weduwenpensioen vastgesteld voor de gevallen waarin van een overlijden sprake is ten gevolge van dienstoorzaken. In de huidige tekst wordt dat pensioen gesteld op vijf zevende gedeelten van de berekeningsgrondslag voor de invaliditeitsverhoging. De nieuwe situatie maakt handhaving van een dergelijke omschrijving onmogelijk. Immers, de hoogte van het weduwenpensioen is niet meer direct afhankelijk van de aanspraken van de militair op het moment van zijn overlijden, maar van de situatie, zoals die zich bij het bereiken van de leeftijd van 65 jaar zou hebben voorgedaan. Daarin staat de vraag centraal of het op dat moment zou gaan om een pensioen waarop de huidige regeling van kracht zou zijn gebleven (een overlijden of ontslag voor 1 januari 1986) of een pensioen waarop de nieuwe bepalingen van toepassing zouden zijn geweest (een overlijden of ontslag na die datum). Is dit laatste het geval dan dient, omdat in de nieuwe bepalingen het pensioen van de man vanaf die leeftijd zou zijn beïnvloed door de franchise, het weduwenpensioen te worden afgeleid van hetgeen na die beïnvloeding resteert. Dat is in het gekozen stelsel vanzelfsprekend niet de eerdergenoemde berekeningsgrondslag maar het pensioen bij een mate van invaliditeit met dienstverband van 100 percent.

Punt 2

De toevoeging in het tweede lid heeft tot doel het pensioen voor de weduwe van de beroepsmilitair die is overleden, anders dan door dienstoorzaken, af te kunnen leiden van het pensioen zoals dat bij het bereiken van de leeftijd van 65 jaar na toepassing van de franchise zou zijn toegekend.

Punt 3 en 4

Het huidige derde en vierde lid zijn samengevoegd omdat die leden na de noodzakelijke correcties als gevolg van de invoering van het nieuwe stelsel niet meer wezenlijk van elkaar zouden verschillen. Voor zowel de weduwe van de beroepsmilitair die een invaliditeitspensioen genoot als voor de weduwe van een reservist of dienstplichtige met een zodanige pensioen, wordt, omdat het hier de gevallen betreft waar van een verband tussen het overlijden en de dienst niet kan worden gesproken, het pensioen gemaximeerd op vijf zevende gedeelten van 70 percent van de hoogste pensioen- of berekeningsgrondslag.

Voor beide categorieën geldt als basis voor de berekening de fictie van een pensioenbedrag zoals dat bij het bereiken van de leeftijd van 65 jaar zou zijn vastgesteld.

Punt 5

De toevoeging aan het vijfde lid van een nieuwe volzin met betrekking tot de doortelling van wachtgeldtijd komt overeen met die welke is opgenomen in artikel I, onderdeel N.

Punt 7

Voor wat betreft de nieuwe leden elf tot en met zestien van artikel H 1 wordt verwezen naar de toelichting op artikel I, de onderdelen O en U van het wetsvoorstel voor burgerambtenaren (Tweede Kamer 19 309, nr. 3).

Opgemerkt zij, dat daar waar van diensttijd geen sprake is, de toeslag als omschreven in het elfde lid moet worden vastgesteld aan de hand van het invaliditeitspercentage. De uitkomst van de voor die gevallen voorgestelde rekenwijze is overigens niet anders dan die bij een uitsluitend naar diensttijd berekend pensioen.

Onderdeel O

Punt 2

Het nieuwe derde lid is noodzakelijk geworden omdat enerzijds artikel B 3 bepaalt dat de wettelijke bepalingen welke gelden voor het weduwenpensioen, tenzij het tegendeel blijkt, van overeenkomstige toepassing zijn op het bijzonder weduwenpensioen en anderzijds de betreffende toeslag, als vergoeding voor het wegvallen van de premiecompensatie, niet geldt voor de rechthebbende op een bijzonder weduwenpensioen.

Onderdeel P

Punt 3

De toeslagregeling, zoals die met het nieuwe vijfde, zesde en zevende lid wordt voorgesteld, komt overeen met die als omschreven in artikel I, onderdeel R, van het wetsvoorstel voor de burgerambtenaren (Tweede Kamer 19 309, nr. 3). Voor een nadere toelichting op die regeling moge dan ook naar de toelichting op dat onderdeel worden verwezen. De opmerking bij de toelichting op de nieuwe leden elf tot zestien van artikel H 1 (onderdeel N, punt 7) geldt ook hier.

Onderdeel U

Met betrekking tot het voorgestelde tweede en zevende lid van artikel J 1a moge worden verwezen naar de toelichting op onderdeel V van artikel I van het burgerwetsvoorstel (Tweede Kamer 19 309, nr. 3).

Onderdeel V

Verwezen moge worden naar de toelichting op onderdeel W van artikel I van het burgerwetsvoorstel (Tweede Kamer 19 309, nr. 3).

Onderdeel X

Verwezen moge worden naar de toelichting op onderdeel EE van artikel I van het burgerwetsvoorstel (Tweede Kamer 19 309, nr. 3).

Onderdeel AA

De toevoeging van een nieuwe zin aan artikel M 2, eerste lid, houdt verband met de invoering van het franchise-systeem. Door die toevoeging wordt voor de vaststelling van het inbouwbedrag uitgezonderd de tijd,

welke ligt na 31 december 1985, omdat die tijd met pensioen wordt vergolden door uit te gaan van een pensioengrondslag na toepassing van de franchise.

Onderdeel BB

Verwezen moge worden naar de toelichting op onderdeel AA van artikel I van het overeenkomstige burgerwetsvoorstel (Tweede Kamer 19 309, nr. 3).

Onderdeel CC

Verwezen moge worden naar de toelichting op onderdeel BB van artikel I van het voor de burgerambtenaren ingediende wetsvoorstel (Tweede Kamer 19 309, nr. 3).

Onderdeel DD en EE

De voorgestelde wijziging van artikel M 6 houdt verband met de omstandigheid dat de invloed van samenvallende tijd van twee of meer overheidspensioenen op de vaststelling van het inbouwbedrag zich slechts kan uitstrekken tot tijd, welke ligt voor 1 januari 1986. Dit geldt in gelijke mate wanneer naast een overheidspensioen een particulier pensioen wordt genoten (voorgestelde wijziging artikel M 7).

Onderdeel FF

Punt 1

Het huidige hoofdstuk M omvat alle categorieën gepensioneerde militairen.

Van de toepassing van dit hoofdstuk moeten drie groepen worden uitgezonderd, namelijk de gepensioneerden, die zijn ontslagen na 31 december 1985 en, voor zover het gepensioneerde beroepsmilitairen en reservisten betreft, zij naast hun pensioen recht hebben op een invaliditeitsverhoging, of indien het gepensioneerde reservisten of dienstplichtigen betreft, zij recht hebben op een invaliditeitspensioen.

Voor de gepensioneerde beroepsmilitair en reservist met recht op een pensioen en invaliditeitsverhoging vindt een beperking van de samenloop met algemeen ouderdomspensioen plaats op grond van het voorgestelde artikel M 11.

Voor laatstbedoelde groep reservisten en dienstplichtigen vindt een beperking van die samenloop plaats via een in het zestiende lid van artikel F 7 voorgestelde franchise-berekening.

Punt 2

In het algemeen gedeelte van artikel I is reeds gesteld, dat ten aanzien van de gepensioneerde beroepsmilitair, die op de eerste dag van de maand, waarin hij de leeftijd van 65 jaar bereikt, naast zijn recht op een (diensttijds)pensioen recht heeft op een invaliditeitsverhoging uit hoofde van invaliditeit met dienstverband, andere regels zullen moeten gelden bij samenloop van het pensioen met een algemeen ouderdomspensioen.

Weliswaar is een deel van zijn pensioeninkomen berekend naar dienstdienst, maar de hoogte van dat inkomen wordt in deze soort gevallen toch uitsluitend bepaald door de mate waarin hij geacht moet worden invalide te zijn.

Als voorbeeld moge dienen de beroepsmilitair, die na 1 januari 1986 is ontslagen na een dienstdienst te hebben bewezen van 30 jaren.

Zijn invaliditeit met dienstverband belooft 60%. Bij een pensioengrondslag van f 50 000 zal zijn dienstdienstpensioen bedragen $30 \times 1,75\%$ van f 50 000 is f 26 250 per jaar.

Uit hoofde van de invaliditeit met dienstverband heeft hij tevens recht op een invaliditeitsverhoging van 60% van f 50 000 is f 30 000 per jaar, op welke verhoging het diensttijdspensioen in mindering moet worden gebracht.

Voor het totale pensioeninkomen speelt de diensttijd hier derhalve in feite geen enkele rol.

Toepassing van het franchise-systeem op (een deel van) het naar diensttijd berekende pensioen heeft geen enkel effect, omdat met het bedrag, waarmee het diensttijdspensioen door de franchise-berekening zou moeten worden verlaagd, de invaliditeitsverhoging weer zou moeten worden verhoogd, omdat deze immers het resultaat is van een verschil-berekening.

Evenmin kan er aan voorbij worden gegaan, dat er sprake is van samenloop van invaliditeitsverhoging met een algemeen ouderdomspensioen en dat die verhoging door die samenloop moet worden beïnvloed.

Een normale franchise-berekening kan voor deze invaliditeitsverhoging niet gelden, omdat uit de aard der zaak de mate van invaliditeit niet deelbaar is in een percentage voor en na 1 januari 1986, zodat niet kan worden vastgesteld welk deel van de verhoging wel en welk deel niet met toepassing van een franchise moet worden berekend.

En tenslotte, zoals reeds bij onderdeel I, punt 5, met betrekking tot een invaliditeitspensioen voor een reservist en dienstplichtige is toegelicht, kan voor deze pensioenen bovendien niet het normale franchise-bedrag gelden.

In deze complexe situatie bestaat maar een oplossing om tot een billijk resultaat te komen, namelijk door op de pensioensom, die toch wordt bepaald door de mate van invaliditeit, een bedrag in mindering te brengen gelijk aan zoveel percent van het algemeen ouderdomspensioen als het percentage van de invaliditeit met dienstverband belooft.

Hetzelfde geldt voor de gepensioneerde reservist, die naast zijn recht op pensioen recht heeft op een invaliditeitsverhoging. Het voorgestelde artikel M 11 strekt daartoe.

Punt 3

De ervaring met de toepassing van hoofdstuk M, namelijk de vaststelling van het inbouwbedrag in verband met de samenloop van een militair pensioen met een algemeen ouderdomspensioen, heeft in de afgelopen jaren uitgewezen dat die toepassing in sommige gevallen tot een voor de belanghebbende ongunstige financiële uitkomst leidt, welke niet door de wetgever kan zijn bedoeld.

Daarom wordt voorgesteld de Minister een uitwijkmogelijkheid te bieden om toch een voor belanghebbende gunstige beslissing te nemen, welke in overeenstemming is met de intentie van hoofdstuk M, een bevoegdheid, welke reeds voorkomt in de hoofdstukken F en H.

Onderdeel II

Deze wijziging beoogt voor weduwenpensioenen, die worden afgeleid van eigen pensioenen, welke uitsluitend naar diensttijd zijn berekend de werking van hoofdstuk N te beperken tot de tijd, liggende voor 1 januari 1986.

Onderdeel JJ en LL

De in deze onderdelen voorgestelde nieuwe artikelen vormen de tegenhanger van die, welke in onderdeel FF voor de eigen pensioenen worden voorgesteld.

De vraag door middel van welke systematiek de samenloop van een weduwenpensioen met een algemeen ouderdomspensioen of algemeen weduwenpensioen moet worden beperkt, hangt nauw samen met het antwoord op de vraag, welke systematiek ten aanzien van het pensioen van de overleden militair is of zou zijn gevolgd, ware hij niet overleden.

Onderdeel MM, NN en OO

De voorgestelde wijzigingen houden verband met het nieuwe begrip «invaliditeitspensioen», voorkomende in de voorgestelde wijziging van artikel E 3, tweede lid, onder b en artikel E 4, onder b.

ARTIKEL II

De voorgestelde wijzigingen van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening militairen houden verband met de afschaffing van het vaste bedrag aan invaliditeitspensioen (onderdelen B, C en G van artikel I) en de introductie van het nieuwe begrip invaliditeitspensioenen (onderdeel I, punt 5, van artikel I).

Overgangs- en slotbepalingen

ARTIKEL III

Onderdeel B

Verwezen moge worden naar de toelichting op de overgangsbepalingen zoals opgenomen in onderdeel B van artikel III van het voor de burgerambtenaren geldende wetsvoorstel (Tweede Kamer 19 309, nr. 3).

ARTIKEL IV

Overeenkomstig de voor de burgerambtenaren in artikel V (Tweede Kamer 19 309, nr. 3) voorgestelde bepaling wordt de inhoud van onderdeel c van de Wet van 25 april 1985, Stb. 228, voor de militaire pensioenen opgenomen in voorliggend voorstel tot wijziging van de Algemene militaire pensioenwet.

ARTIKEL V

Voor een toelichting moge worden verwezen naar de toelichting op artikel VI, eerste en tweede lid, van het voor de burgerambtenaren ingediende wetsvoorstel (Tweede Kamer 19 309, nr. 3).

De Staatssecretaris van Defensie,
W. K. Hoekzema

De Minister van Financiën,
H. O. C. R. Ruding